

ביאורים לפרקי אבות

יג רבי שמעון אומר: הוי זהיר בקריאת שמע ובתפלה,
ובשאתה מתפלל, אל תעש תפלתך קבע, אלא
רחמים ותחנונים לפני המקום, שנאמר: כי חנון ורחום
הוא, ארך אפים ורב חסד, ונתם על הרעה, ואל תהי
רשע בפני עצמך:

ת"א: א) ואל ב. יג.

~ פירוש ר"ע מברטנורא ~

וְרַחוּם הוּא. רוצה בתחנונים, ועל ידי התחנונים
הוא מרחם מיד: ואל תהי רשע בפני עצמך. אל
תעשה דבר שהיום ולמחר תרשיע את עצמך
בו. והרמב"ם פ"ש, אל תהי רשע בעיניך כלומר
לא תחזיק עצמך ברשע, שמתוך כך אתה יוצא
לתרבות רעה לגמרי. ואני שמעתי, אל תהי רשע
בדבר זה שתפרש מן הצבור ותעמד בפני עצמך:

~ עיקר תוספות יו"ט ~

השעם כי זמן התפלה הוא רחב עד ארבע שעות,
וזמן קריאת שמע קצר פותיקין עם הנגז החמה.
וזהו לשון הוי זהיר, כי צריך זהירות גדולה:
בקריאת שמע ובתפלה. לפי שהם קבלת על
מלכות שמים ועבודה לו יתברך, לפיכך הזהיר
עליהם יותר. ובמדרש שמואל כתב דרבנו יונה
ג"ס הוי זהיר בקריאת שמע יותר מבתפלה. ופרש

~ משיחת ש"פ נשא ה'תנש"א ~

„פרקי אבות הם חלק מתורה שבע"פ שלימודה צריך להיות בהבנה והשגה דוקא, ולכן אין
להסתפק באמירת פרקי אבות, אלא צריכים ללמוד בעיון, כראוי בתורה שבע"פ.
אלא שמכיון ש„איני מבקש . . אלא לפי כחן“, לא תובעים מכא"א שילמד בעיון את כל
המשניות דכל פרק בכל שבת ושבת, מכיון שמסתמא ענין זה יקשה להביאו לידי פועל: אבל
עכ"פ משנה אחת בכל פרק, יש ללמוד בעיון כדבעי, והיינו שנוסף לאמירת המשניות בנוסח
דאדמו"ר הזקן המודפס בסיזור (ששם לא נדפסו המפרשים), יחזיק לידו ג"כ ספר משניות עם
מפרשי המשנה, עכ"פ ספרי המשניות עם עיקר תוספות יו"ט ופירוש רבי עובדי' מברטנורא
(המפרשים היסודיים), וילמד מתוכם עכ"פ משנה אחת עם המפרשים (שהם התורה שבע"פ
בתורה שבע"פ גופא).

והאמור שייך במיוחד לתלמידי התמימים, שזהו עיקר ענינם – לימוד התורה בפירושי,
בהבנה והשגה, ואדרבה: הסדר אצלם הוא הפוך – בתחילה לימוד לעיונא, ואח"כ אמירה סתם.

(בלתי מוגה – דברי משיח ח"ד ע' 130)

רבי אומר . . .

ביאור מתורת כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שיל"ו

יג) רבי שמעון אומר, הוי זהיר בקריאת שמע ובתפלה

האור על ידי קריאת שמע ותפלה.

ויש לומר, שההוראה והנתינת כח לזהירות בקריאת שמע ובתפלה על ידי רבי שמעון, שתורתו אומנתו – היינו שרבי שמעון „מכניס” את האור שלו בקריאת שמע ובתפלה – נמשכת מדרגת האחדות שלמעלה מהתחלקות, שעל ידה נעשה חיבור שני אופני העבודה דתורה (המשכה מלמעלה למטה) וקריאת שמע ותפלה (העלאה מלמטה למעלה).

ויש להוסיף שבלימוד התורה גופא ישנם שני האופנים דהמשכה והעלאה. וכידוע פתגם הרה"צ ר' הלל מפאריטש. שכאשר הצמח צדק אומר מאמר חסידות, הרי זה באופן דשכינה מדברת מתוך גרונו כנתינתה מסיני; מה שאין כן לגבי השקלא וטריא במאמר, אפילו על ידי בעל המאמר בעצמו לאחרי אמירת המאמר. הרי שבתורה ישנם שני האופנים דהמשכה (כנתינתה מסיני) והעלאה (ביאור ושקלא וטריא בשכל האדם), על דרך כללות החילוק שבין תורה ותפלה.³

נתבאר לעיל, שרבי שמעון הוא רבי שמעון בן נתנאל, שנמנה בין חמשת תלמידיו של רבי יוחנן בן זכאי, ונקרא כאן רבי שמעון סתם לרמז על שייכותו לרשב"י, סתם רבי שמעון הוא רשב"י, שתורתו אומנתו, כולל ובמיוחד הלימוד בפנימיות התורה, כרשב"י מארי דהזהר, כפי שמצינו שרבי שמעון בן נתנאל דרש במעשה מרכבה. ורבי שמעון מדגיש את הזהירות בקריאת שמע ובתפלה, אף שלכאורה ה' צריך להדגיש את הזהירות בלימוד התורה באופן דתורתו אומנתו, שכן, ההנהגה דתורתו אומנתו באופן שאין מפסיקין לקריאת שמע ותפלה שייכת ליחידי סגולה בלבד (גם בין אלו שתורתם אומנתם), ולכן צריך רבי שמעון להזהיר את תלמידיו, וכל בני ישראל, שיהיו זהירים בקריאת שמע ובתפלה.

ויש לבאר דיוק הלשון „הוי זהיר” דייקא, מלשון זוהר ואור: אף שעיקר האור נעשה על ידי לימוד התורה, „תורה אור”, משתדל רבי שמעון בטובתם של אלה שעדיין לא הגיעו לדרגת תורתו אומנתו, שגם אצלם יהי

(1) משלי ו, כג. (2) וי"ל הפירוש דהוי זהיר בק"ש ובתפלה (בתורה גופא): צ"ל זהירות מיוחדת בביאור

ושקו"ט במאמר חסידות שאמירתו כנתינתה מסיני. (3) ספה"ש תנשי"א ח"ב עמ' 718.

